

snopovje povezuje. S sanmi po zimi vozimo. Z brano se zemlja rahljá. S kosó kosci kosé. S serpom žnjice žanjejo. S sekiro sekamo. Z motiko kopljemo in derzamo. Z lopato in z vilami mečemo in nakladamo. Z verigo privezujemo ali priklenjamo. Z bičem pokamo. Z grabljami grabimo. V škafu vodo nosijo. V kadi je zelje. Z vedrom merimo. Z golido zajemamo in vlijamo. V pinji medemo. S terlico tarejo. Sedlo nosi konj. V jarm vole vpregajo. Z vervijo vežejo. Z vevnico vežejo. Skozi sito in rešeto se kaj preseva. Na kolovratu predemo. Na motovilu motamo. Na preslico obešamo. V jerbas devljemo. S kladvom pribijamo. S kleščami pulimo.

Dopisi in novice.

Iz pod Ptuja 20. junija 1868. Kakor za gotovo vemo, se napravlja v Celju novo učiteljsko društvo. Prebiraje društvena pravila v načrtu nahajamo v njih dobro snov za vrli in temeljiti napredek v učiteljstvu. Poseben ozir se jemlje tudi na narodno in muzikalno življenje pristopnikov, ter na zdatno podpiranje učiteljskih vdov in sirot. Vse dobro in lepo. — Novo društvo namerjava pridobiti si družbenikov iz vseh krajev štirsko Slovenije. Ta misel je zelo vabljiva, in namen društva je za obstanek in zvišanje učiteljskega stanú jako važen. Celje je tudi oziroma lege skoraj sredina štirsko-slovenskih krajev, dohod tje, pospešen po železnicah, malo težaven, mesto tedaj za občne učiteljske skupščine celó pripravno. Čeravno po takem na vspešnem in dobrem napredku namenjenega društva nikakor ne dvomimo, a vendar se nam zdi to početje za porabno učiteljsko življenje premalo prikladno, ker bi se namreč oddaljeni učitelji pogostih razrednih zborov zavoljo pomanjkanja časa ter tudi zavoljo stroškov vdeleževati ne bi mogli. Občne skupščine morejo tudi pretresovati le skupne, občne zadeve, a ne vtegnejo se spuščati v razlaganje in porabno obdelovanje posamesnih predmetov; ravno to pa je za napredovanje učiteljev naj potrebnejše delo. Po našem razumenju je uč. društva pravi namen ta: uriti se vzajemno, ter podpirati slabeje učitelje manj s teorijo, nego z djansko učbo v raznih šolskih vednostih, in to zvrševati je mogoče le v pogostih shodih. Bilo bi tedaj dobro, da bi se osnovala učiteljska društva tudi v ožih krogih naše slovenske domovine.

Za vzhodno podravske okrajine labodske vladikovine se nam zdi Ptuj v ta namen naj pripravniše mesto. Učitelji sosedi se shajajo v svojih gospodarskih ter družih poslih v Ptuj navadno po četertkih; lahko bi se tedaj utemeljil vedni mesečni shod; darovali bi nekaj uric vzajemnim pogovorom v šolskih predmetih, a potem opravili svoja posebna opravila brez posebnega truda in nerednih potroškov, — v občnih zadevah pa bi združili se enkrat ali dvakrat v letu s celjsko skupščino.

Geslo sedanjega časa je: „Naprej!“ — Naprej tedaj učitelji, a ne samo z besedo, nego tudi z djanjem! Pomislimo, kaj se nam je doslej vse očitalo, — ter združimo se k vzajemnemu poduku!

Dušno življenje ne terpi prenehanja. Učenik, nehavši se učiti nastopi rakovo pot, in nehati bi moral tudi učiti.

Učnik blizo Ptuja.

Iz Maribora. Tukaj v lavantinski škofiji imamo mlaji učitelji mnogo sile. Ako se kaka učiteljska služba oddaja, se kakor povsod, tako tudi tukaj, za njo potegujejo stari in mladi učitelji. Ako pa se zgodi, da med prosivci kterege mlajših učiteljev doleti ta sreča, da dobi službo in je samostalen, temu potem Bog pomagaj. Naj pred se pokažejo obrekljivi pisaci po časopisih, in sicer naj raji taki, ki še niso nikoli kaj koristnega pisali. Taki pisarijo sedaj tako sirovo, da njih spisi morajo žaliti naj manj otesanega človeka, koliko bolj pa učitelja, ki mu je treba zaupanja in spoštovanja pri ljudeh, da more spešno spolnovati svoje težavne dolžnosti. — Že dvema učiteljema se je sedaj pri nas taka godila. Prvega je, žalibog! objedal celó iz med sobratov eden, kar pa menda sedaj že obžaluje. — Dopis iz Ormuža v „Slov. Gospodarju“ 18. preteč. m. pa izhaja od neučitelja. Vprašamo ga le, kaj ta dopisnik misli o prostem tisku; menda misli, da je prost tisk zato, da malovredni ljudje napadajo poštenjake, da jim jemljejo dobro ime, poštenje in ljubi mir! Sploh svetujemo temu g. dopisniku, da naj se za naprej raji kaj boljšega loti, kakor pa tega, da piše reči, pri katerih je pravi „zajec na bobnu“, da poštene ljudi pika in jim zavida kak boljši kosček kruha, ki si ga sami pridobivajo.

P. Irgolič.

Iz Velikovca na Koroškem. *) ♂ (*Učitelji in deželni zbor.*) Nedavno so se pri nas zbrali učitelji velikovške in doberloveške dekanije, da so se pogovorili, kaj bi bilo zdaj v prid ljudskemu učiteljstvu navetovati deželnemu zboru, in česa ga prositi. Sestavila se je pönizna prošnja, v kateri se v začetku popisuje važnost učiteljskega stanú, kateri se pa vendar tako slabo plačuje, da mu ni ne živeti, ne umreti. Tirja se od njega zmiraj večja zmožnost in intelgencija na vse strani, kar je tudi vse prav; zato pa na drugi strani oni, ki družini, občini, cerkvi in državi dober, umen in zvest zárod odgajajo, imajo pravico zahtevati, da se jim njihovo materijalno stanje zdatno poboljša, ker je potem pričakovati, da napnó dušne svoje moči tako, da ljudska šola vrlo napreduje. Zato so tú izbrani učitelji soglasno sledeče točke v svojo prošnjo na visoki deželni zbor vzeli: 1) Od vsacega, kdor se k učiteljskemu stanu obrne, naj se tirja večja izobraženost, za že postavljene učeníke naj se pa napravijo šole za napredovanje in društva enakega namena. 2) Učnina (šolski denar) naj odpade in se na deželne davke (Landesumlage) razdeli, ker se po takem nič ne zgubi, temveč le v denarji pridobi. 3) Za vzdržanje ljudske šole naj donaša vsakdo, ali ima otroke, ali ne; sej je šola za vse, posredno vsakemu koristi. Učiteljska plačila naj se postavijo na 400, 500, in 600 gld. 4) Šolski čas za učenje mladine, kateri je do zdaj trajal le do 12. leta, naj se podaljša do 14. leta,

*) Akoravno je naš prejšnji list prinesel dopis o ravno tej reči, podamo svojim bralcem tudi pričujoči dopis iz „Nov.“, ker je to za vse ljudske učitelje prav važna stvar. Vredn.

ker se ravno v pridjanih dveh letih več dá storiti, kakor v vseh prejšnjih zato, ker so učenci že zrejši, za poduk bolj izurjeni. 5) Za učence kmetijskega ali rokodelskega stanú, kadar iz šole stopijo, naj se napravijo kmetijske ali obrtnijske šole; kajti to tirja sedanji čas vsak dan bolj. 6) Učitelje naj stavi deželna vlada. 7) Učiteljevo stanje v občini naj varuje deželna vlada, da se ne upa vsak potepuh čez učenika. 8) Ime „podučitelj“ naj odpade, vsak učitelj naj ima aktivno in pasivno volilno pravico. 9) Za šolske inšpektorje in svéte naj se tudi učitelji postavijo in volijo. 10) Kadar se v deželi o imenitnih pedagoških rečeh posvetuje, naj se v tak posvet pokličejo tudi izvrstni učitelji. 11) Šolske knjige naj posebno na domačo deželo ozir imajo in naj se od izvoljenih učiteljev izdajajo. — To so naj imenitnejše točke omenjene peticije, ktera bo zdaj romala tudi k drugim učiteljem, ki v našem shodu niso bili pričujoči. — Tudi v drugih dekanijah se bode taisto storilo in posebno bo to reč koroško učiteljsko društvo v roko vzelo. Bog daj, da bi bili uslišani!

Iz Ribnice. Zeló nas je presuila nesreča, ki se je tú pripetila. — V nedeljo 14. t. m. po kerš. nauku gremo vsi trije učitelji v Dolenjovas novemu sosedu učitelju k godu srečo vošit. Prav prijateljsko smo se radovali, in med drugimi pesmicami zapojemo tudi nadgrobnico: „Jamica tiha“. Kdo bi bil mislil, da si jo kdo zmed nas sam sebi poje! Zdravi in veseli gremo domú in vsak sebi počivat okoli 10 ure. — Ali oh! drugo jutro po sv. maši mi pové dekla, da je za hišo pri vodi dobila obleko podučiteljevo. — Neizrekljivi strah nas sicer prešine, ker ga doma nikjer ni bilo, pa vendar si še nismo mislili tega, česar smo se kmali prepričali. — Šli smo ga iskat in, oh groza! našli smo nesrečnega Jurja Bajta v vodi pri farovžu v verbovji — mertvega. — Spravili smo ga precej na suho, ter poskušali vse zdravniške pomoči do 4 popoldne, pa vse zastonj. — Ogibuje se mnogo o tej grozni nesreči, ali drugače ne more biti, kakor tako, da je obožček se mislil iti kopat, pa da ga je kerč prijel, in je utonil. — Kakšen jok je bil v šoli, in kako serčno obžaluje to nesrečo vsa fara, ne morem povedati, pa tudi po pravici, kajti naša šola je z rajnim Jurjem zgubila prav pridnega, skerbnega in pobožnega učenika. — Spremili smo ga drugi dan dopoldne na pokopališče lepo, kakor se spodobi verlemu učitelju. Bog mu daj večni raj!

Jož. R.

Iz pod Grintovca. V „Tov.“, v „Nov.“ in tudi po drugih časopisih beremo, da so učitelji na Koroškem deželnemu zboru podali prošnjo, v kateri prosijo, da bi se jim njihov žalostni stan zboljšal. Pregovor pravi: „Svet stoji na prošnji“; — kaj pa mi učitelji na Kranjskem? Ali nam je vse prav in po sreči, da smo tihj? Ali nimamo enakih ali še hujših potreb od učiteljev koroških? Združimo se tudi mi, posvetujmo se in sestavimo prošnjo, da jo še to jesen pošljemo deželnemu zboru, kajti, če si sami ne bomo pomagali, bo naša slaba reč berž ko ne vedno na enem in istem kraji, akoravno bomo imeli svetovalcev in zapovednikov (pri nas pravijo: „poštimalcev“) na kupe. Kaj pomaga učitelju še tako dobra šolska postava,

če mu pa ne boljša njegovega žalostnega stana! če se nihče ne meni za to, ali ima učitelj kaj djati v lonec, ali ne, ali je kterikrat lačen ali žejin, kakor drugi ljudje! — Moja misel je ta le: Snidimo se letos jesenski čas v Ljubljani, in posvetujmo se, kaj in kako, in potem precej napravimo prošnjo do deželnega zbora. Po drugih deželah imajo učitelji svoja društva in zборе, pri nas pa smo še vedno zaspani. — „Uč. Tovarš“ je že večkrat govoril o tem, kaj nam je treba, upamo, da nam bo tudi sedaj v tej reči naš pomočnik *). Ko bi pa skupnega zbora v Ljubljani (morda zavoljo kakih nedostojnih zaprek) ne bilo, pa naj bi se učitelji pri svojih okrajnih zborih vsi zedinili v to, da bi v tem namenu napravili in poslali prošnjo do deželnega zbora. Čas je sedaj za to. Potrudimo se! — o —

Iz Ljubljane. 22. preteč. m. so pokopali Gregorčeka Riharja, mladega orglarja stolne cerkve, kateri nam je, akoravno še mlad, vendar tudi že zapustil nekaj prav mičnih napevov. Prezgodaj nam je tedaj tudi tega veliko obetavnega zvestega Riharjevega učenca pobrala nemila smert. — Naj počiva v miru!

— Po višjem ukazu 22. maja t. l. imajo učitelji srednjih šol pravico, da si morejo ne le iz knjižnice svojega kraja, temuč tudi iz knjižnic drugih krajev domačega cesarstva izposojevati knjige, ki jih potrebujejo za svoje znanstveno izobraževanje ali za druga dela.

Ali bi ne bilo prav in tudi prav koristno, ko bi se ta dobrota privošila tudi učiteljem ljudskih šol?

— Češki šolski list: „Národní škola“ vabi za jesenski čas vse ljudske učitelje iz slovanskega Češkega, iz Moravije in Šlezije na véliki učiteljski zbor v Prago. Nemški avstrijski učitelji pa so že tudi določili, da bodo 25., 26. in 27. avgusta t. l. zborovali v Bernu. Tedaj bomo imeli letos v Avstriji dva velika učiteljska zbora, enega slovanskega, drugega nemškega. Prihodnjič bomo povedali kaj več o teh zborih.

Premembe v učiteljskem stanu.

V lavantinski škofiji. Postavljeni in prestavljeni so g. g.: Franc Böhm, za zač. učitelj pri Zidanem mostu; — Sebastijan Sirk, podučitelj pri sv. Tomažu pri Veliki nedelji, za zač. učitelja v Dole; — Franc Škoflek, ml., za podučitelja k sv. Tomažu; — Matija Terstenjak, za učitelja v Cezanjovcah je poterjen; — Anton Pustoslemšek za 2. podučitelja v Jarenino; — Štefan Kovacič, za zač. podučitelja k sv. Križu pri Ljutomeru. — Janez Krajnc, podučitelj pri sv. Križi, je prestopil iz lav. škofije v kerško.

V ljubljanski škofiji. G. Janez Borštnik, učitelj v Oblokah, je dobil uč. službo v Šmariji. — Umerla sta: Anton Bajc v Dobu in Juri Bajt v Ribnici. R. I. P.

Listnica. G. L. Š. pri sv. L.: 1. lista že nimamo. — G. A. L. v M.: Za Vas smo dvakrat prejeli naročnino; imate tedaj tû 1 gl. 30 kr. hranjenih.

*) Gotovo iz serca rad!

Vredn.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Tiskar in založnik:
Jož. Rudolf Millo.